بیانیه انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری درباره

«جنگ غزه»

آنچه این روزها بر غزه و ملت مظلوم فلسطین گذشت و میگذرد، اگرچه به آتش بسی موقت انجامید اما به واقع روایت مستمر پدیده‌ای فراتر از جنگ در مقیاس نظامی و حتی سیاسی بوده است. در این رخداد "اخلاق" در همه ابعاد و زمینه‌های آن و "حقوق" در تمامی عرصه‌های انسانی و اجتماعی‌اش مورد تعرض رژیم نژادپرستی قرار گرفت. رخدادی که اساس و بنیاد آن بر غصب یک سرزمین، حاصل آن آوارگی یک ملت و نتیجه آن مشروعیت بخشیدن به زور بوده و هست. امروز جهان با تجلی عریان "جنایت علیه بشریت"، "نسل کشی" و "آپارتاید نژادی و قومی و سیاسی" در غزه و فلسطین روبه رو شد. کودکان، زنان و حتی بیماران و کادر درمان در فجیع‌ترین صورتهای متصور و مستمر به قتل رسیدند و بیمارستان و مدرسه و مسجد و کلیسا و بازار و خیابان، آوردگاه زور و سرکوب شد و میدان، معیار سنجش مسئولیتهای اخلاقی و انسانی و اجتماعی نیز گردید. در میدان نمی توان در کناره ایستاد و نظاره گر بود و نمی توان آنها را تا حد حقیقت کشی، سیاست و سیاست زدگی فروکاست. حقوق تاریخی و پایمال شده و از یاد رفته فراتر از روزشمار حوادث این ایام بوده و هستند. مسئله امروز، بیشتر اندیشندان حقوق و اخلاق و سیاست، تضییع حق حق داشتن یک ملت و انسان فلسطینی است. "حقّ حق داشتن" که حقّ زندگی است، مبانی و مولفه‌های مهمی دارد که معمولا در حوزه سیاست و قدرت برای ملّت‌های آواره و درمانده مغفول واقع میشود. در فاجعه غزه می توان برای بازاندیشی در فهم زمینه‌ها و ابعاد این حق دوباره به آن بازگشت. انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری در این فرآیند و به اعتبار مسئولیتهای علمی، اخلاقی و حقوقی و مدنی خود ضرورتهایی را در خور توجه اصحاب نظر و عمل می داند:

۱- غزه به واقع موقعیتی اخلاقی برای ورود از همه ساحت‌های اخلاقی بوده و هست. بازخوانی جنگ غزه از آغاز تاکنون، خود روایتی اخلاقی است، اخلاق و سیاست، اخلاق و قدرت، اخلاق و حقوق، اخلاق و علم، اخلاق و رسانه و حتی اخلاق و جنگ در آوردگاه غزه به میدان آمدند و مبانی و معیارهای خود را روزآمد و جاری کردند. اخلاق حتی در زبان سیاسی دبیرکل سازمان ملل متحد به سوی صراحت و شجاعت رفت، چنانکه در جایی دیگر از نظریه "اخلاق گفتمان" هابرماس توسط خود او فراتر رفت و به قضاوت یکجانبه در موقعیتی پیچیده انجامید.

۲- حقوق تضییع شده ی فلسطینیان آواره و اقدامات تاریخی و سیاسی مبتنی بر مشروعیت زور از سوی رژیم صهیونیستی دو وجه اساسی فاجعه انسانی امروز است که گاه در پشت واقعه نگاری های روزمره پنهان می ماند تا به تعبیر آن اویر شاعر آمریکایی "این جنگ فقط موشک و تجاوز به خاک نیست بلکه جنگی است مداوم علیه مردم فلسطین، مردمی که مقابل دهه ها اشغال گری، رانده شدن اجباری، محرومیت، کنترل، محاصره، زندان و شکنجه مقاومت کرده اند."

۳- در این فرایند رژیم نامشروع اسرائیل به رغم تمامی مصوبات مجامع عمومی سازمان ملل متحد به اشغالگری، تجاوز، سرکوب، ایجاد ناامنی در کل منطقه با حمایت آمریکا و هم پیمانان اروپایی آن ادامه داد. جنایاتی که از همان ابتدای تاسیس این رژیم صهیونیستی در ۷۵ سال قبل علیه همه شهروندان فلسطینی به کرات و به صورت سازمان یافته و گسترده انجام شده و طبق قوانین بین المللی، جنایت علیه کل بشریت تلقی میشود؛ جنایت هایی که فراتر از نقض حقوق بشر، نسل کشی و جنایات جنگی توسط نظامیان عادی است.

۴- آخرین نمونه جنایت علیه بشریت، بمباران بیمارستانهای غزه، مراکز آموزشی، فرهنگی، تجاری است که در آنها صدها تن از بیماران، مجروحان، کادرهای پزشکی و پرستاری، مردم پناهنده به محیط امن بیمارستان، زنان، کودکان و..... به خاک و خون کشیده شدند و به قتل رسیده اند اقدامات دیگری چون سرکوب و برخورد نژادپرستانه با ساکنان بومی، شهرکسازی ها و آواره کردن شهروندان محلی، حمله عمدی به غیرنظامیان و به اهداف غیرنظامی مانند شهرها، روستاها و همه مکان هایی که هدف نظامی محسوب نمیشوند، نیز مصداق جنایت جنگی، نسل کشی و جنایت علیه بشریت بوده اند، که هنوز هم حتی با اجرای آتش بس موقت نمی توان مطمئن به پایان آنها بود.

۵- در قوانین حقوقی بین المللی، کادرهای پزشکی و پرستاری و نیز رزمندگان زخمی و بیمار مشمول تمامی چهار کنوانسیون ژنو و افراد حفاظت شده هستند که باید تحت قوانین بشردوستانه بین المللی باشند و نه تنها هرگز نباید مورد حمله قرار گیرند، بلکه باید مورد احترام قرار داشته و از خطر دور نگه داشته شدند. افراد حفاظت شده (protected persons) مقوله ای حقوقی در چارچوب حقوق بین الملل بشردوستانه است و نفراتی را در بر میگیرد که در حین یک درگیری مسلحانه تحت حفاظت ویژه کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹ و پروتکل الحاقی ۱۹۷۷ و حقوق انسان دوستانه بین الملل معمول قرار دارند.

۶- در تبیین اخلاقی و حقوقی فاجعه ای در این قیاس نباید در حصار قضاوتهای دوگانه محبوس ماند، پدیده چندوجهی و چند ساحتی است. نگاه از پنجره سیاسی و دوگانه حاکمیت و مخالفانش افق دید را محدود می کند. کنشگران اخلاقی، مدنی و سیاسی در ایران هم می توانند و باید فراتر از مواضع و مقاصد حاکمیتی، حقوق ضایع شده فلسطینیان و مردم غزه را ببینند و در برابر آنها سخن بگویند و فعال باشند.

۷- پی آمد اخلاقی و امید بخش رخداد غزه، واکنش صریح دانشگاهیان و نخبگان جهانی و مردم به ویژه جوانان در سراسر جهان از جمله آمریکا و اروپا به این جنایت و قساوت بود. نامه استادان ایرانی خطاب به دانشگاهیان جهان نیز اقدامی به موقع در این زمینه بود. کنشها و واکنشهایی از این دست نشان می دهد که جهان به رغم همه فجایع و زشتی ها، چهره اخلاقی و انسانی جدیدی را نشان می دهد که ناظر بر امید و عدالت است. این وجه انسانی و اخلاقی را در جهان و ایران باید قدر دانست و ارتقا داد که این خود امری اخلاقی است.

انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری

پاییز ۱۴۰۲